

Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla izveide Latvijā

Solvita Kļaviņa

Slimību profilakses un kontroles centra
Pētniecības, statistikas un veselības veicināšanas departamenta

Veselības veicināšanas nodaļas
vecākā veselības veicināšanas koordinētāja

***“Veselība nav izmaksas – tā ir
investīcijas.”***

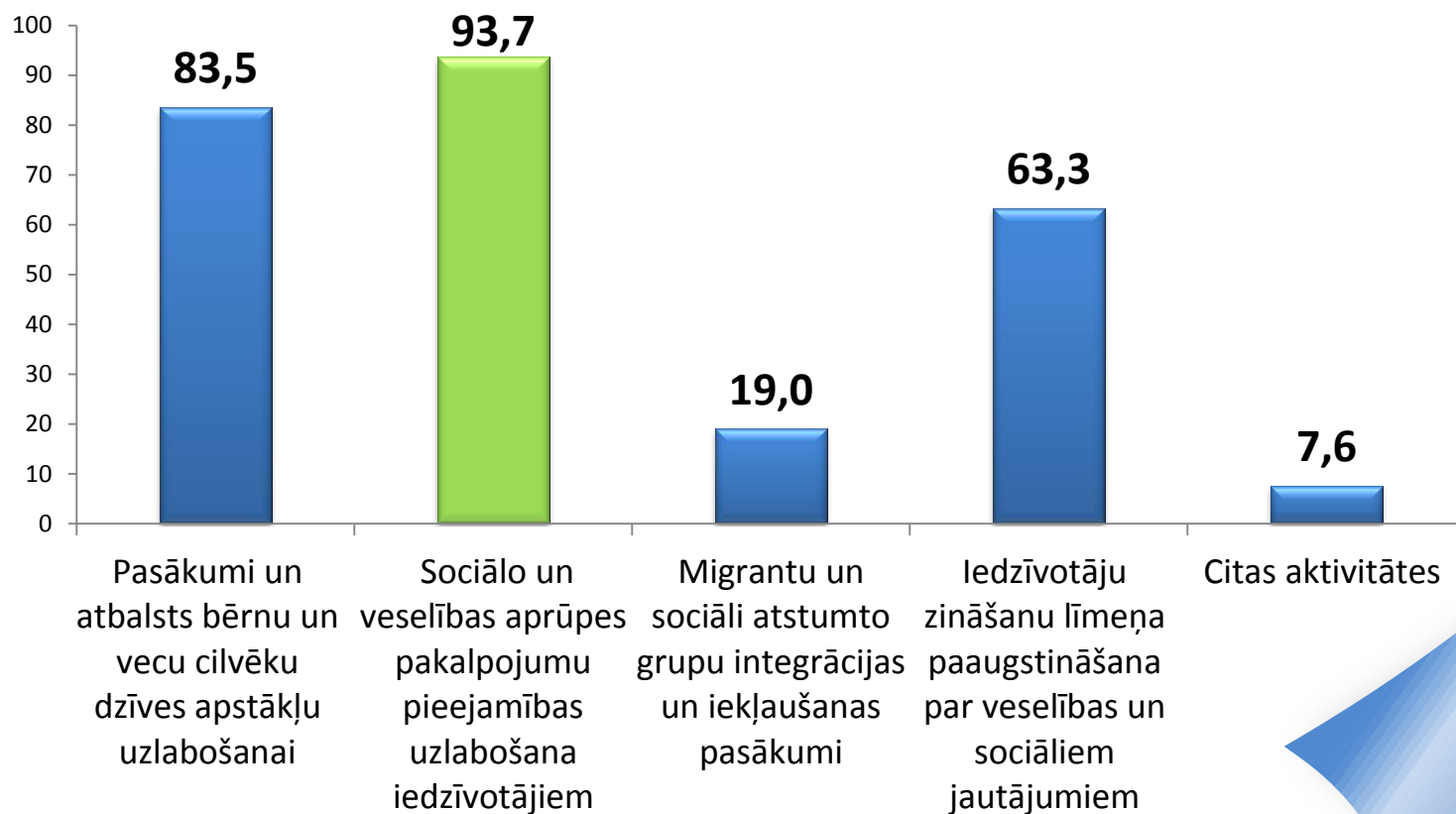
Dr Mary Baker MBE, President, European Brain Council

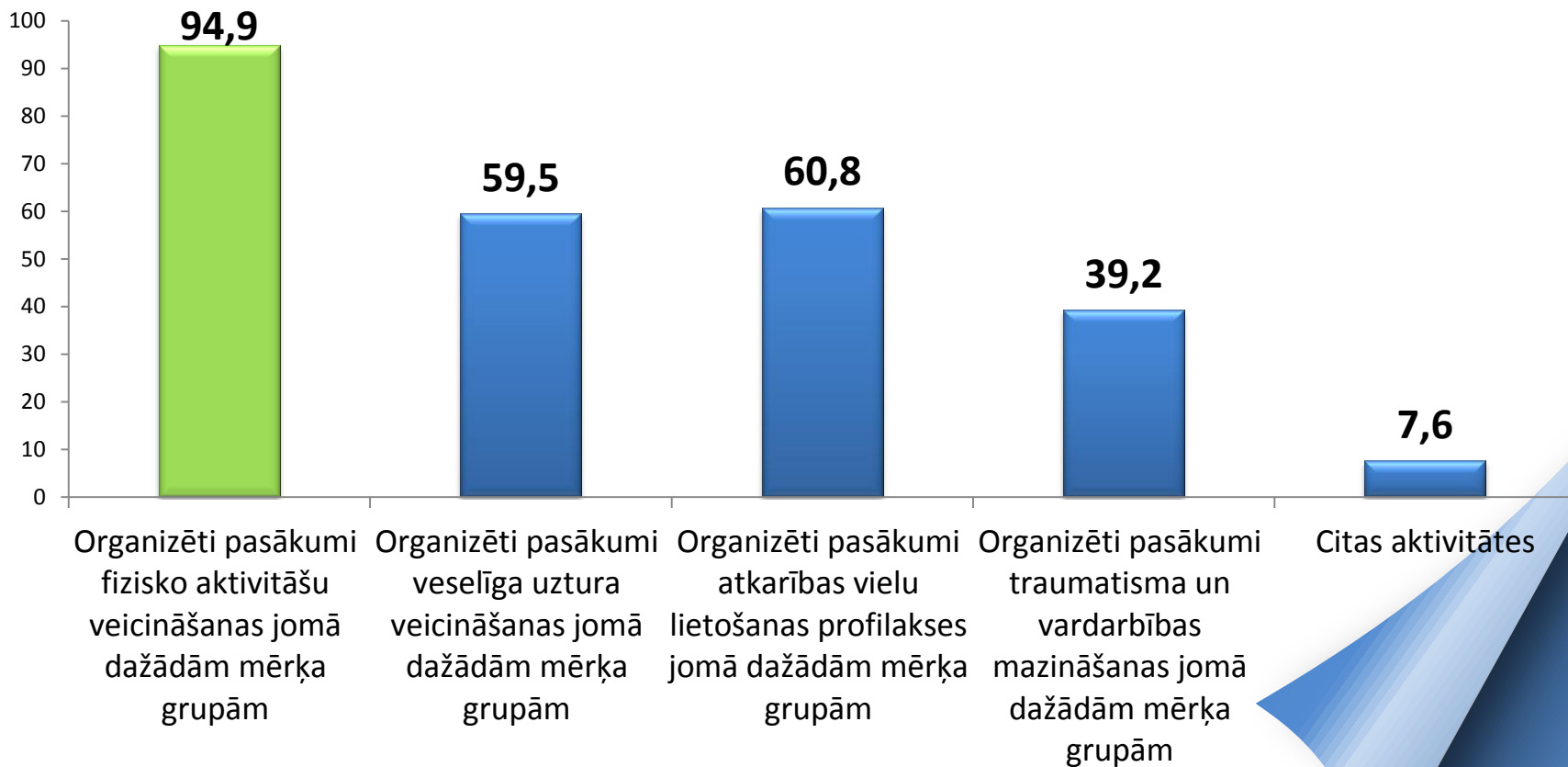
Aptauja pašvaldībām par veselības veicināšanas darba organizāciju

- ❖ Aptaujas norise: 2012.gada novembris – decembris
- ❖ Piedalījās 79 pašvaldības (66,4% no visām Latvijas pašvaldībām)

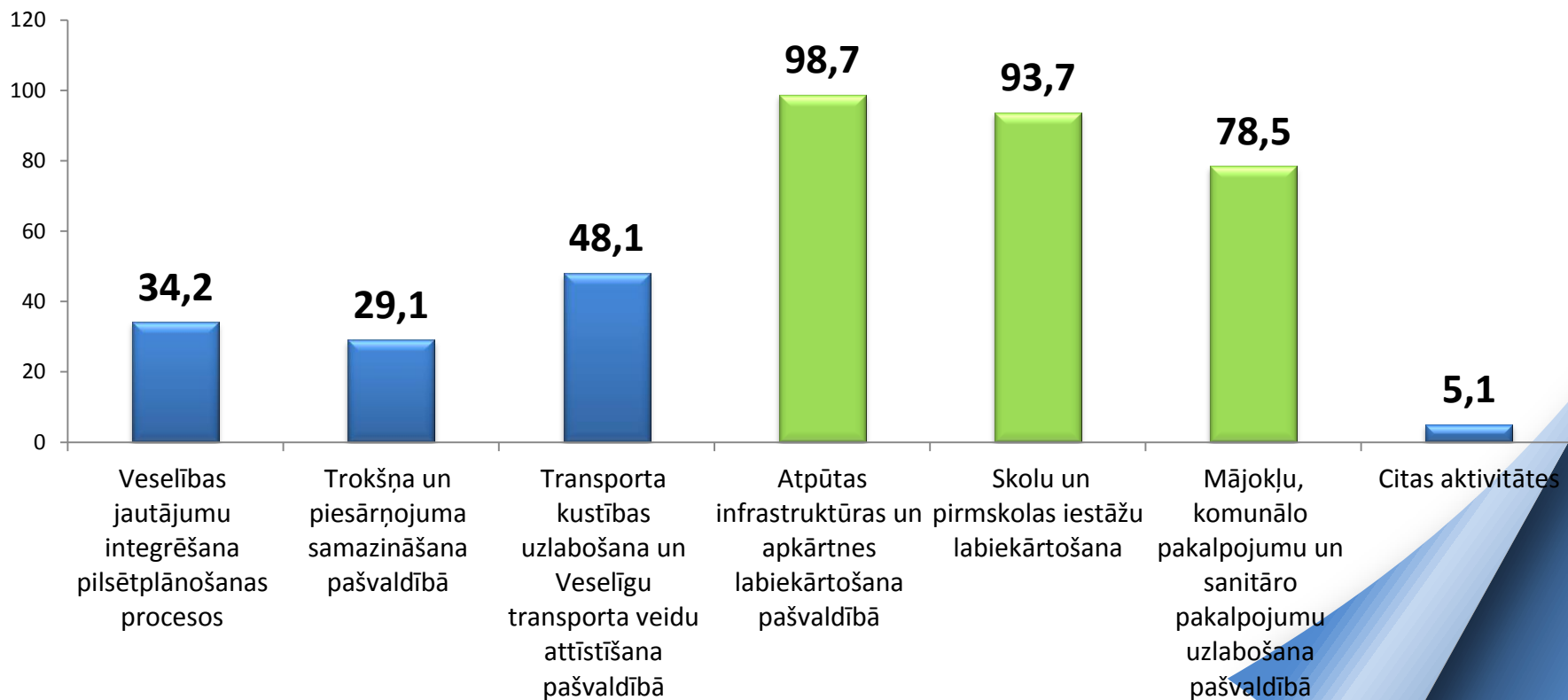
Pašvaldību aktivitātes pēdējo divu gadu laikā drošas un atbalstošas sociālās vides veidošanā (% no pašvaldību skaita)

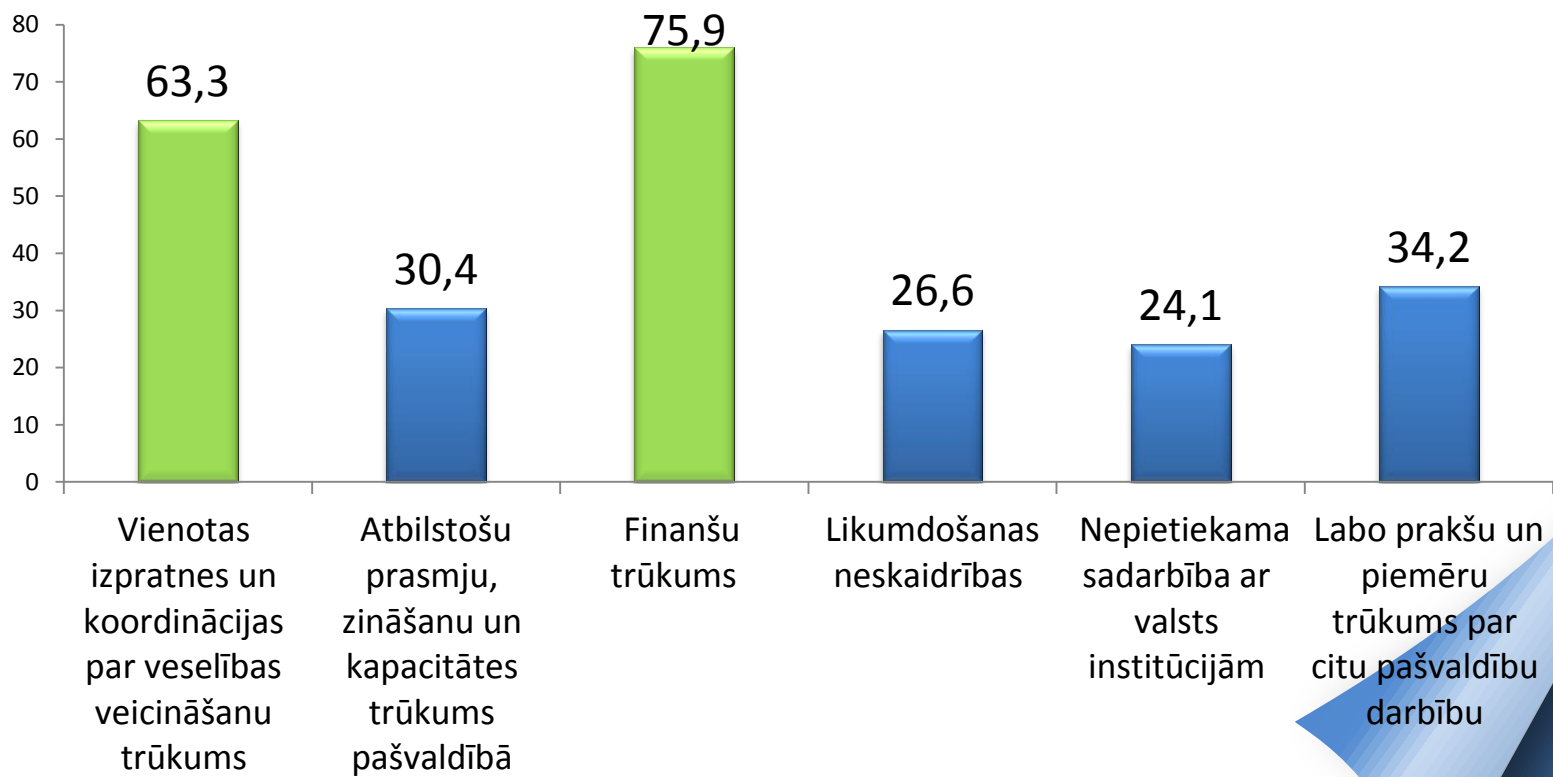
Pašvaldību aktivitātes pēdējo divu gadu laikā veselīga dzīves veida veicināšanā (% no pašvaldību skaita)

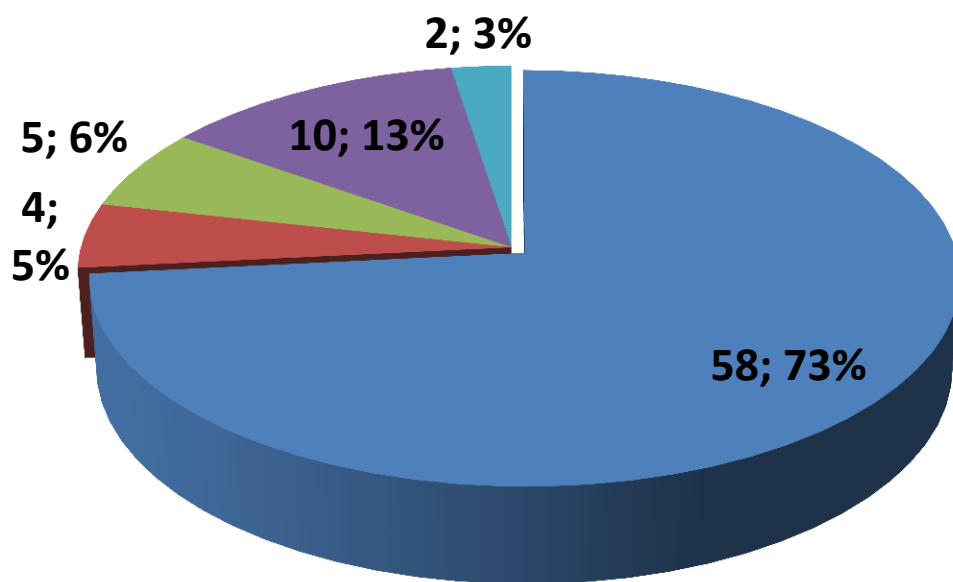
Pašvaldību aktivitātes pēdējo divu gadu laikā veselīgas dzīves vides veidošanā (% no pašvaldību skaita)

Galvenie šķēršļi veselības veicināšanas politikas stiprināšanai pašvaldībās (% no pašvaldību skaita)

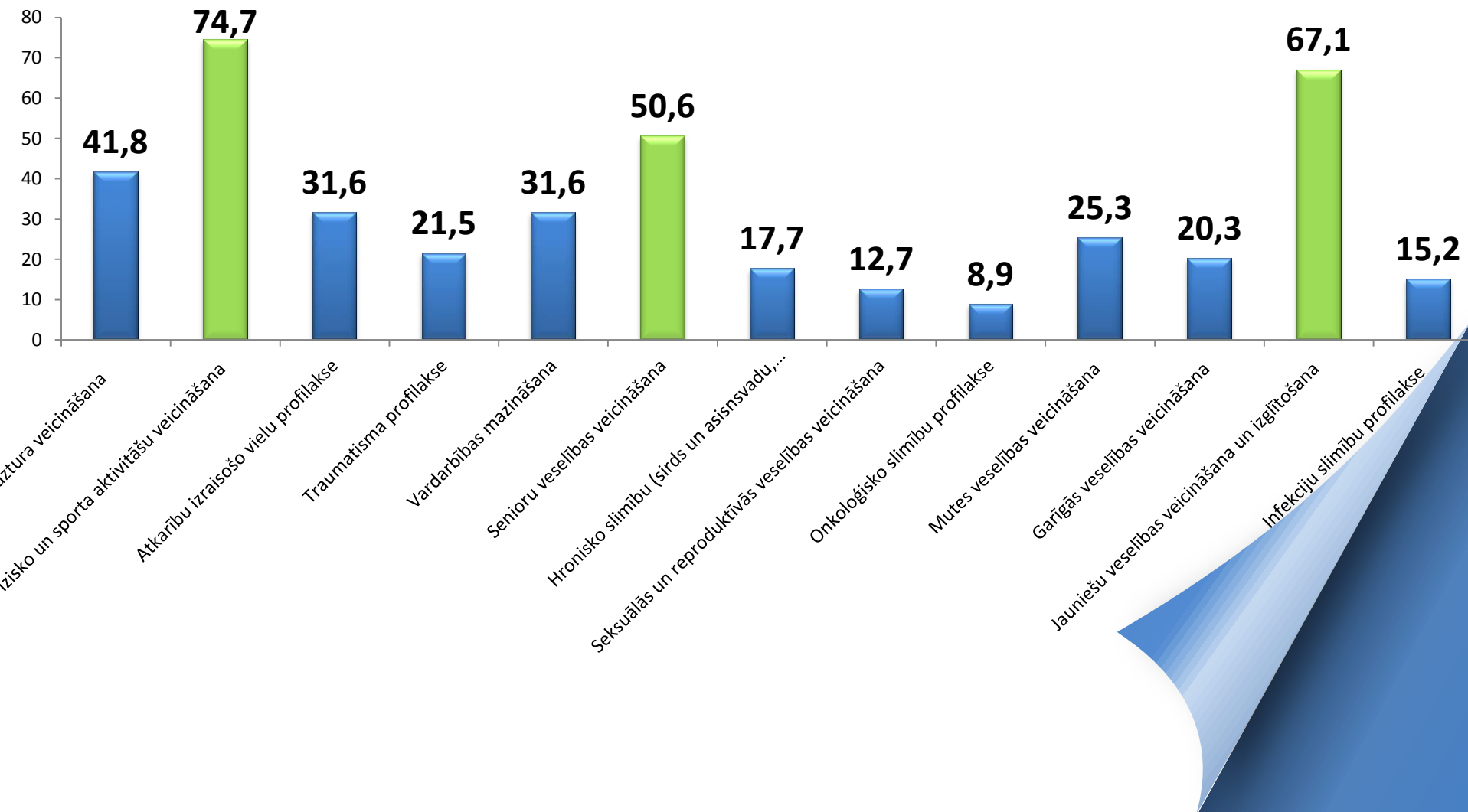

Veselības veicināšanas jautājumi pašvaldību lokālajos politikas plānošanas dokumentos

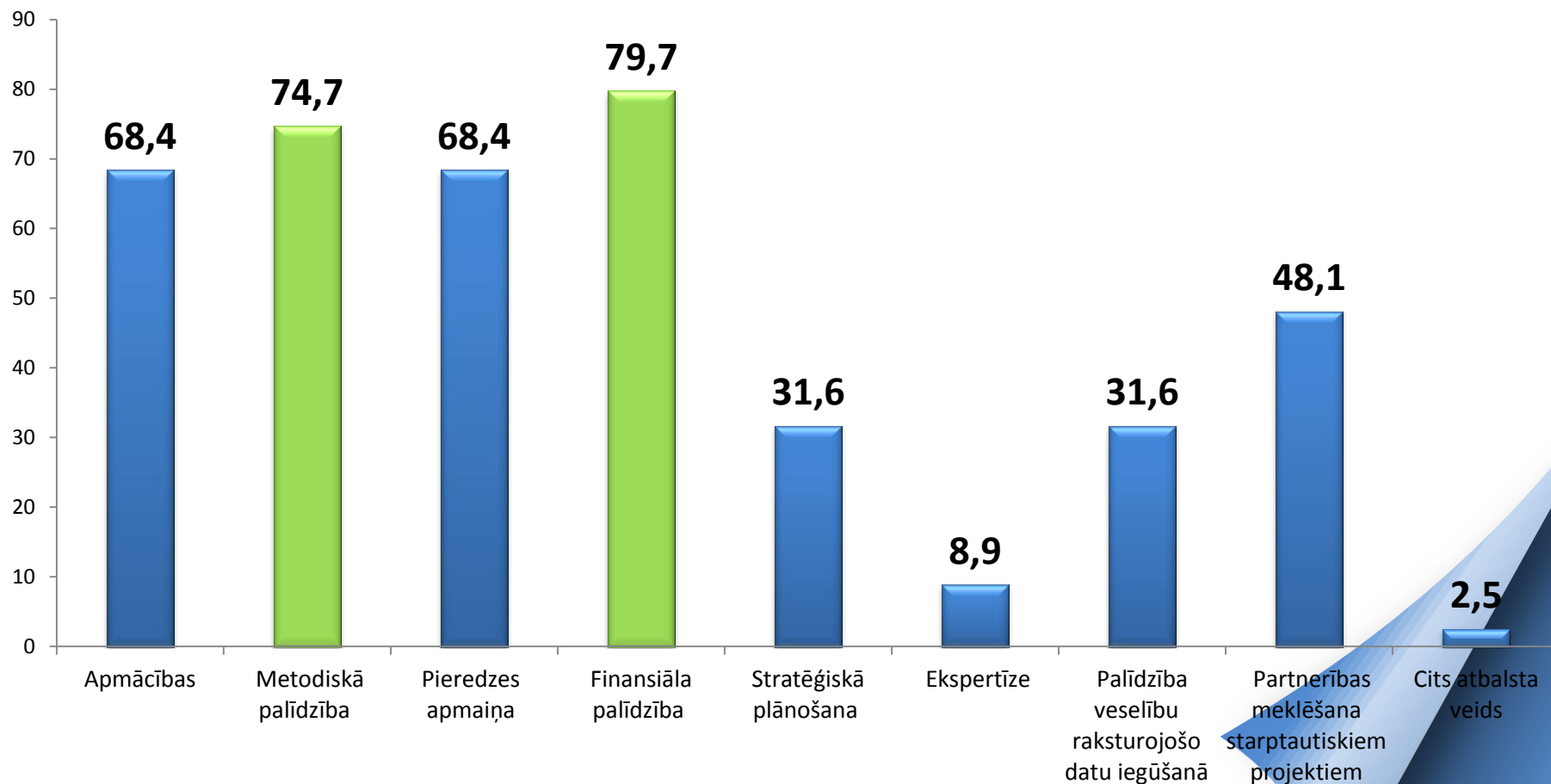

- Pašvaldībai ir kopējs politikas plānošanas dokuments, kur ir iekļauti veselības jomas jautājumi
- Pašvaldībai ir atsevišķs politikas plānošanas dokuments (plāns/programma) veselības jomā
- Pašvaldībai ir kopējs politikas plānošanas dokuments, bet nav iekļauti veselības jomas jautājumi
- Pašvaldībai nav izstrādāti politikas plānošanas dokumenti
- Nav atbildes

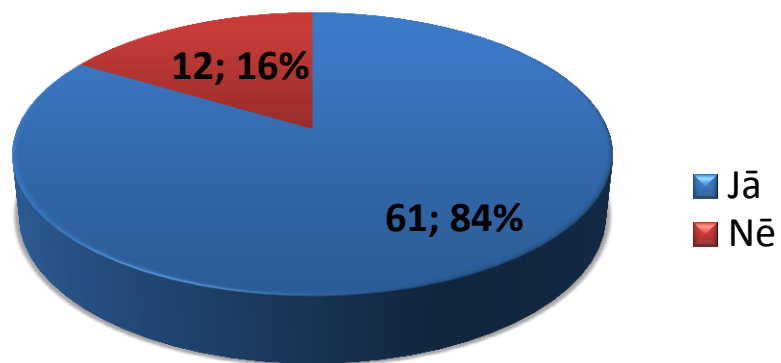
Veselības veicināšanas jomas, kas iekļautas pašvaldību lokālajos politikas plānošanas dokumentos (% no pašvaldību skaita)

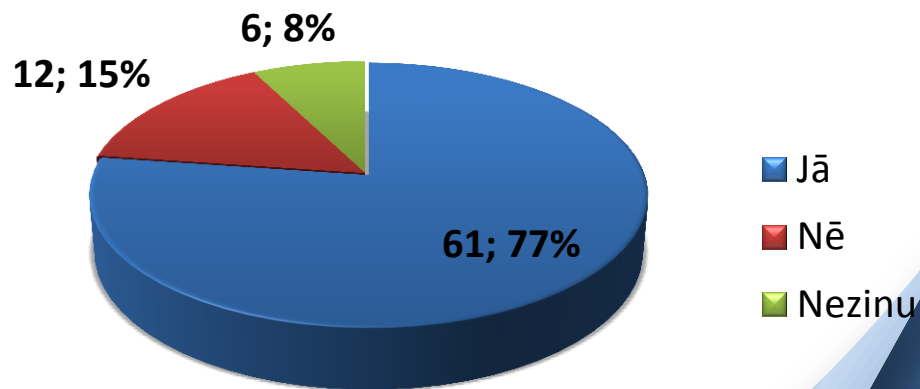
Kādu atbalstu Jūsu pašvaldība vēlētos
saņemt no Veselības ministrijas (SPKC),
lai varētu efektīvāk veikt veselības
veicināšanas darbu pašvaldībā? (% no
pašvaldību skaita)

Vai Jūs esat dzirdējuši par PVO
Veselīgo pilsētu programmu?

Vai Jūsu pašvaldībai būtu interese iestāties
Nacionālajā veselīgo pašvaldību tīklā?

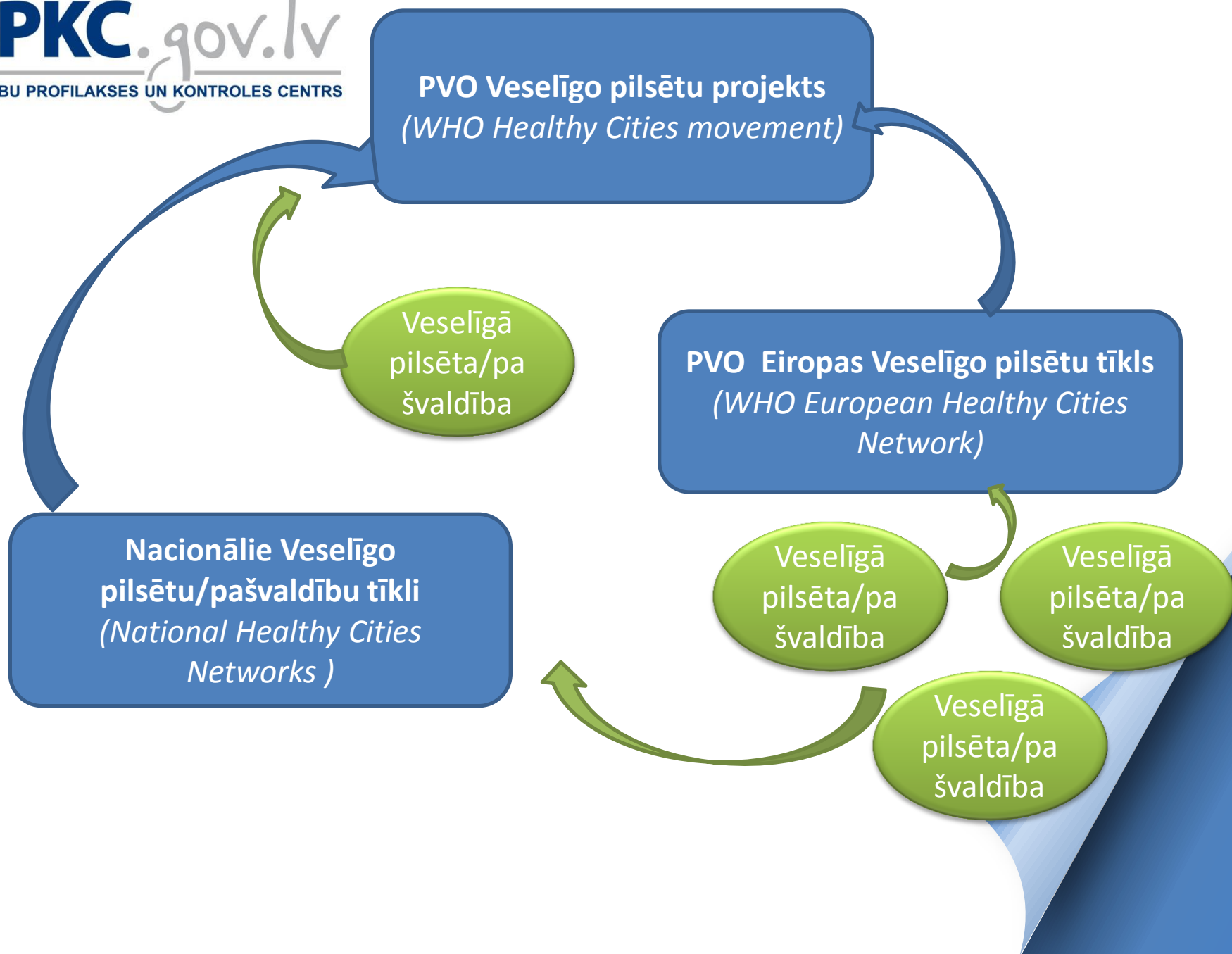
Pasaules Veselības organizācijas Veselīgo pilsētu kustība

- pirmā programma, kur Pasaules Veselības organizācija (PVO) sadarbojas tieši ar vietējām autoritātēm vietēja līmeņa veselības jautājumu risināšanai.

Pasaules Veselības organizācijas Veselīgo pilsētu kustība (2)

Apvieno pašvaldības, kas darbojas savas sabiedrības veselības situācijas uzlabošanā, izmantojot:

- ✓ politiskas apņemšanās,
- ✓ institucionālas izmaiņas,
- ✓ pilsētas/pašvaldības kapacitātes attīstīšanu,
- ✓ uz sadarbību un partnerību balstītu plānošanu,
- ✓ inovatīvu projektu ieviešanu

Katra valsts var veidot savu Nacionālo veselīgo pašvaldību tīklu, lai:

- koordinētu Veselīgo pašvaldību darbību nacionālā līmenī,
- sniegtu metodoloģisku atbalstu,
- palīdzētu ar veselību veicinošu programmu un darba plānu izstrādi,
- organizētu regulāras kontaktpersonu tikšanās un apmācības.

Katrs Nacionālais veselīgo pašvaldību tīkls ir **unikāls** – katrs attīstās saskaņā ar to veidojošo pašvaldību vajadzībām un pieejamajiem resursiem, balstoties uz lokālo kulturālo un likumisko ietvaru.

Eiropas reģionā izveidojušies **30** Nacionālie veselīgo pašvaldību tīkli, kas apvieno vairāk kā **1400** pašvaldības.

Kāpēc iestāties?

1. piederības sajūtas attīstīšana iedzīvotājos (grupas identitāte);
2. vairojas vietējās sabiedrības uzticība pašvaldībai;
3. iedzīvotāji apzinās rīcības iespējas mainīt vidi sev apkārt;
4. iedzīvotājiem kļūstot veselīgākiem un mainot dzīvesveida;
paradumus, samazinās slimību biežums un palielinās
paredzamais mūža ilgums;

Kāpēc iestāties? (2)

5. ilgtermiņā - arī finansiāli ieguvumi (slimības dēļ netiek kavēts darbs, skola, utml.) ;
6. pašvaldības kļūst pievilcīgas citu pašvaldību iedzīvotāju (iespējamo Jūsu pašvaldības iedzīvotāju), jauna biznesa uzsācēju un viesu acīs;
7. “labās prakses piemērs” – atpazīstamība, pozitīvs publiskais tēls;

Kāpēc iestāties? (3)

Piemēram:

Paredzamā mūža ilguma pieaugums par 1 % - 6% IKP;

Mirstības samazināšanās no SAS par 10% - apm. 1% ienākumu pieaugums uz iedzīvotāju.

/PVO dati/

Darba spēka kontekstā:

- Darba kavējumi slimības dēļ: vidēji 4,2 dienas gadā uz vienu darbinieku - apm. 2,5% IKP samazinājums;
- Slikts veselības stāvoklis – samazināts pensionēšanās vecums par apm. 2,8 gadiem.

Kāpēc iestāties? (4)

līdz ar dalību Nacionālajā veselīgo pašvaldību tīklā

8. Metodoloģisks atbalsts sabiedrības veselības veicināšanas programmu un darba plānu izstrādē pašvaldībā;
9. Bezmaksas apmācības un semināri Latvijā un Ziemeļvalstīs;
10. Pieredzes un labākās prakses apmaiņas iespējas arī ar citu valstu Nacionālo veselīgo pašvaldību tīklu dalībniecēm – pašvaldībām;
11. Jauni kontakti un regulāras tikšanās;
12. Jaunākā informācija un materiāli par veselīgu dzīvesveidu un veselības veicināšanu.

Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla koordinācija Latvijā –
Veselības ministrija → **Slimību profilakses un kontroles centrs (SPKC).**

- Izveidota **Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla koordinācijas komisija** (LR Veselības ministrijas 01.02.2013. rīkojums Nr.20);
- un **komisijas nolikums** (LR Veselības ministrijas Iekšējais normatīvais akts 13.12.2012. IeNa/7 - definē komisijas mērķus, uzdevumus, tiesības pienākumus, sastāvu un darbību).
- **Koordinācijas komisijas sēde** 2013.gada 1.martā.

Aktualitātes (2)

Komisijas pamatuzdevums: konsultatīva institūcija, kuras galvenais mērķis ir

- ✓ veicināt, konsultēt un uzraudzīt Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla izveidošanu, attīstīšanu, koordināciju un monitoringu Latvijā, balstoties uz Pasaules Veselības organizācijas vadlīnijām un dokumentiem par Pasaules Veselības organizācijas Veselīgajām pilsētām ;
- ✓ sekmēt „Sabiedrības veselības pamatnostādņēs 2011.-2017.gadam” minēto pasākumu un aktivitāšu īstenošanu.

Komisijas sastāvs

Komisijas priekšsēdētājs:

Inga Šmate, Slimību profilakses un kontroles centra direktore

Komisijas priekšsēdētāja vietnieks:

Silvija Šimfa, Latvijas Pašvaldību savienības padomniece veselības un sociālajos jautājumos

Komisijas sastāvs

Birzniece Inga, Veselības ministrija

Eglītis Andris, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Gorbatenkova Gaļina, Latvijas Tautas sporta asociācija

Grobiņa Laima, Jūrmalas dome

Kukliča Sanita, Veselības ministrija

Paeglītis Andis Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas Zobārstniecības un sejas ķirurģijas centrs

Pudule Iveta, Latvijas Sabiedrības veselības asociācijas priekšsēdētāja

Sauka Melita Valsts sporta medicīnas centrs

Straume Ilze, Slimību profilakses un kontroles centrs

Šiliņš Viesturs, Latvijas Sabiedrības veselības fonds

Villeruša Anita, Rīgas Stradiņa universitātes Sabiedrības veselības fakultāte

✓ Komisijā kā pastāvīgi komisijas locekļi tiek pieaicināta Pasaules Veselības organizācijas pārstāvniecības Latvijā vadītāja **Aiga Rūrāne** un pašvaldības, kurām piešķirts Veselīgas pašvaldības statuss (viens pārstāvis no pašvaldības).

KĀ IESTĀTIES?

Tā ir kustība, kurā var iesaistīties **visas pašvaldības**, kas vēlas darboties veselības veicināšanas jomā, izpildot noteiktus kritērijus un aizpildot pieteikuma dokumentus.

KĀ IESTĀTIES?

Minimālās prasības

Dalība Nacionālajā veselīgo pašvaldību tīklā ir **brīvprātīga un bezmaksas**.

1. jābūt pašvaldības **domes atbalstam** un lēmumam par dalību tīklā;
2. jānozīmē **atbildīgais darbinieks** (tīkla koordinators);
3. regulāri **jāīsteno veselību veicinošas aktivitātes un pasākumi**.

Kārtība, kādā pašvaldības tiek iekļautas Nacionālajā veselīgo pašvaldību tīklā

1.

- Pašvaldība, balstoties uz kritērijiem aizpilda un iesniedz pieteikuma veidlapu

2.

- Nacionālā komisija izvērtē pieteikumus un lemj par statusa piešķiršanu un iekļaušanu Tīklā

3.

- Katru gadu tīklā esošās pašvaldības veic veselības veicināšanas darba organizēšanas izvērtēšanu un iesniedz Nacionālajā komisijā monitoringa veidlapu

4.

- Komisija, balstoties uz monitoringa rezultātiem, lemj par statusa saglabāšanu

Kāpēc uzsvars tiek likts uz darbību vietējā līmenī?

- ✓ sabiedrības veselības jautājumu lokāla specifika
- ✓ iespējas ātrai, operatīvai un precīzai rīcībai
- ✓ atbalsta mehānisms valsts sabiedrības veselības politikas īstenošanai

Nākamie soļi

- ➔ Aicinājums pašvaldībām pieteikties dalībai Nacionālajā veselīgo pašvaldību tīklā
- ➔ Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla koordinācijas komisijas sēde – pašvaldību izvērtēšana un lēmuma pieņemšana par pašvaldību iekļaušanu tīklā (maijs)
- ➔ Tīkla dalības pašvaldību u.c. ieinteresēto pašvaldību tikšanās (oktobris)

Paldies!

Solvita.Klavina@spkc.gov.lv

tālr. 67387611